

MEMO aan Raad

Aan : De raad van gemeente Noordoostpolder
Van : College
Datum : 26 augustus 2020
Onderwerp : **Rechtmatigheidsverantwoording 2021**

Beleidsreferentie
Aankomende wetwijziging Rechtmatigheidsverantwoording 2021.
Deze is van invloed op het nog vast te stellen controleprotocol 2021 (november 2021).

Inleiding

Er komt een wetwijziging over de rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekeningen. Vanaf het boekjaar 2021 zal het college zich rechtstreeks moeten verantwoorden over de rechtmatigheid aan de raad. Iets wat tot heden via de accountant gaat. De verantwoordelijkheid voor de financiële huishouding en het rechtmatig handelen wordt hiermee explicieter bij het college belegd. Met de wetwijziging beoogt de wetgever het volgende:

1. Een expliciete rechtmatigheidsverantwoording onderstreept de politieke aanspreekbaarheid van het college van burgemeester en wethouders.
2. Het kan een kwaliteit verhogend effect hebben op de financiële bedrijfsvoering.
3. Het sluit aan bij een bredere maatschappelijke trend, waarbij het bestuur verantwoording aflegt over de rechtmatigheid.

In deze memo zal allereerst worden ingegaan op de betekenis van de rechtmatigheidsverantwoording en van deze wetwijziging. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillende ambitieniveaus voor de rechtmatigheidsverantwoording en het voorstel van het college voor het ambitieniveau voor de jaren 2021 en 2022. Tenslotte wordt ingegaan op de vervolgstappen.

Wat houdt een rechtmatigheidsverantwoording in?

Het college is staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid maar het gesprek over de jaarrekening vindt nu vooral plaats tussen de raad en de accountant. Doel van de wetwijziging is meer dialoog tussen college en raad/auditcommissie. Na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording 2021 zal het college voor het eerst over het boekjaar 2021 een rechtmatigheidsverklaring afleggen. Hierin verklaart zij dat zij financieel rechtmatig heeft gehandeld. Er wordt helder geschetst hoe zij tot deze verantwoording is gekomen, welke processen zijn getoetst aan welke normen¹ en welke verbeteringen zij wil doorvoeren. Deze verklaring wordt een onderdeel van de jaarrekening.

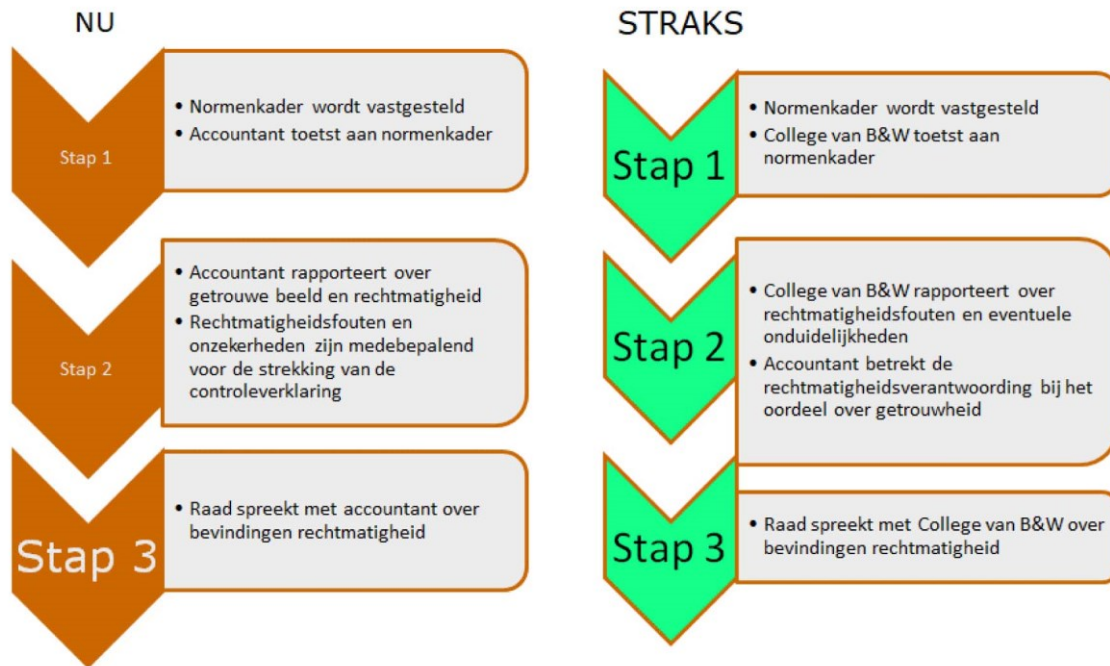
Wat betekent deze wetwijziging?

De wetwijziging houdt in dat het college over de naleving van de in wet- en regelgeving opgenomen bepalingen voor zover deze betrekking hebben op de financiële stromen binnen de gemeente verantwoording moet afleggen. Hiervoor neemt het college de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en neemt zij een toelichting op in de bedrijfsvoering paragraaf van het jaarverslag, over de financiële rechtmatigheid. Kern daarbij is beheersing, rapportage en maatregelen.

¹ De raad stelt het normenkader vast

Er is geen tussentijdse beoordeling meer door de accountant op deze financiële rechtmatigheid. De externe accountant geeft wel een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarin zit ook een oordeel in over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Zij beoordelen alleen nog of de toetsing op rechtmatigheid correct is uitgevoerd en of er gerapporteerd is over eventueel geconstateerde rechtmatigheidsfouten.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor deze verantwoording. Dit betreft het vaststellen van de hoogte van de verantwoordingsgrens en het normen- en toetsingskader. Ook zal de raad kaders stellen over de diepgang van de verantwoording en de wijze van rapporteren door het college aan de raad. Dit wordt vastgelegd in het controleprotocol. Voor het boekjaar 2021 zal de raad hiervoor een nieuw controleprotocol vaststellen.

Figuur 1: situatie nu straks

U hebt de mogelijkheid om tot een nadere afkadering te komen.

Zoals hierboven geschetst; de wetwijziging betekent een verplichting voor het college om verantwoording af te leggen over de financiële rechtmatigheid. De mogelijkheid is aanwezig om dit uit te breiden en te groeien in de richting van een in control statement. Er zal een keuze gemaakt moeten worden over het ambitieniveau van de rechtmatigheidsverantwoording van Noordoostpolder. We zien daarvoor 3 varianten:

1. De verantwoording gericht op financiële rechtmatigheid en hantering van de wettelijke normen. Dit is de norm zoals wordt vastgelegd in de rechtmatigheidsverantwoording 2021 en vergelijkbaar met de huidige situatie van Noordoostpolder;
2. De verantwoording gericht op financiële rechtmatigheid + het benoemen van een aantal relevante processen / thema's die aandacht krijgen;
3. De verantwoording gericht op bredere bedrijfsvoering, een zogenaamde In Control Statement.

Voorstel ambitieniveau 2021 en 2022.

Om met ingang van het boekjaar 2021 te voldoen aan de nieuwe wetgeving stelt het college voor om voor 2021 en 2022 te starten met de verantwoording gericht op de financiële rechtmatigheid (variant 1) met de verantwoordingsgrenzen zoals gehanteerd in het controleprotocol 2019/2020. Organisatie, college, raad en accountant kunnen in deze jaren “wennen” aan de nieuwe rolverdeling en de organisatie krijgt de mogelijkheid ervaring op te doen met de werkzaamheden die horen bij een rechtmatigheidsverantwoording.

Op dit moment is er nog veel onzekerheid rondom de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording 2021. Er zijn aanpassingen noodzakelijk in verschillende wetten en regelingen. Dit proces is nog niet afgerond. Daarnaast ontbreken nog belangrijke handreikingen. Een exacte inschatting van de organisatorische consequenties van de wetswijziging is daarom moeilijk te maken. Feit is dat het verzamelen en vastleggen van informatie ten behoeve van de rechtmatigheid niet kosteloos is. Hierop is geanticipeerd en met de perspectiefnota is hiervoor budget beschikbaar gesteld.

Op basis van de ervaringen die we opdoen in 2021 en 2022 wordt inzichtelijk welke inspanningen het kost om als organisatie de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen. Op basis hiervan kan in de toekomst een eventuele doorgroei naar een variant 2 en uiteindelijk misschien wel variant 3 worden onderbouwd. College en raad hebben bij het vaststellen van een nieuw controleprotocol de mogelijkheid om het ambitieniveau te heroverwegen. In Noordoostpolder is het de laatste jaren gebruikelijk het controleprotocol voor 2 boekjaren vast te stellen.

Vervolgstappen

Uiterlijk november 2021 zal voor de controle van het boekjaar 2021 en 2022 een nieuw controleprotocol ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Een gedetailleerd overzicht van de planning is opgenomen in hoofdstuk 3 van het plan van aanpak.

Bijlage:

Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording